

Rotterdam, 17 maart 2023

L.S.,

Met dit schrijven maak ook ik bezwaren kenbaar bij het wetsvoorstel 'Wet Regulering Sekswerk' (Wrs). Bij de vorige consultatie in 2019 uitte ik reeds mijn zorgen en nog vorige maand schreef ik u een zienswijze bij de consultatie van de 'Wet gemeentelijk toezicht seksbedrijven' (Wgts). De Nota van wijziging en de huidige versie van de Wrs brengt onvoldoende verbetering. Het onderbouwt niet onweerlegbaar hoe de voorgestelde wijzigingen bij zouden moeten dragen aan het bestrijden van misstanden en verbetering van de positie van sekswerkers. Het neemt de bezwaren waarop de wet eerder stuitte niet weg. Sterker nog deze wet - die nauwelijks een betere rechtspositie en rechtsbescherming oplevert ten opzichte van de vorige versie - draagt verder bij aan wantrouwen in de overheid en zal daarmee eerder verder de drempel verhogen voor sekswerkers om in geval van nood bij autoriteiten aan te kloppen.

Hieronder zal ik een aantal belangrijke bedenkingen uiteenzetten. Voor een meer gedetailleerdere beschrijving van bezwaren en gevaren sluit ik mij aan bij de zienswijze zoals bij u onder de aandacht gebracht door Sekswerkexpertise i.s.m. Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann.

Gevaren van registratieplicht

Het wetsvoorstel stelt de invoering van een vergunningenstelsel en landelijke database van sekswerkers voor, waar alle sekswerkers zich verplicht in moeten laten opnemen. Er zijn en blijven grote bezwaren voor sekswerkers tegen overheidsregisters waar ze geregistreerd zouden staan, precies vanwege het stigma op hun werk en de gevaren daarvan. **Vanwege het nog altijd sterke stigma op sekswerk in de samenleving is registratie extra risicovol.** De Raad van State en de Autoriteit Persoonsgegevens waren eerder ook uiterst kritisch over registratie van sekswerkers. Toch blijft het wetsvoorstel vooralsnog inzetten op het willen registreren van individuele sekswerkers, zoals in het voorliggend wetsvoorstel en het wetsvoorstel Wet gemeentelijk toezicht seksbedrijven. Bijzondere persoonsgegevens mogen niet opgeslagen en verwerkt worden; van geeneen burger, zeker niet van sekswerkers. Daarnaast zijn veel sekswerkers ook onderdeel van de LHBTQ+-gemeenschap, migrant in Nederland en/of persoon van kleur, wat het risico op sociaal stigma en discriminatie verder vergroot. Waar gegevens worden geregistreerd, zijn er risico's voor datalekken of ongeoorloofd uitwisselen, toepassen of interpreteren van informatie. Daar zijn ook bij de overheid helaas verschillende ingrijpende voorbeelden van. Gezien de genoemde gestigmatiseerde positie van sekswerkers zijn **privacyschendingen extra gevaarlijk** voor hen. U kunt denken aan reële risico's als uithuiszetting, uitsluiting van zakelijke diensten of de woningmarkt, geen andere baan (buiten de seksindustrie) kunnen krijgen, problemen met jeugdzorg of in diens omgeving blootgesteld worden aan bedreiging en geweld. Sekswerkers kennen deze risico's maar al te goed, en er zal een aanzienlijk deel zijn wat ondergronds gaan 'prefereert' boven de risico's van registratie van gegevens: dit verzwakt hun sociale en arbeidspositie, en zal in het bijzonder **een verslechtering betekenen van hun toegang tot hulpverlening, zorg en rechtshandhaving.** Naar schatting van de staatssecretaris zal dit de meerderheid van de sekswerkers betreffen (17.000 van het geschatte aantal van 27.000 sekswerkers in Nederland). Voor hen

zou in feite het zgn. 'Zweedse model' of 'Nordic model' gelden, d.w.z. criminalisering van de volledige omgeving van de sekswerker inclusief klanten.

Problematische en contraproductieve criminalisering

Naast de hierboven genoemde criminalisering van sekswerkers die zich niet willen of kunnen registreren, en hun klanten, stelt het huidige wetsvoorstel criminalisering voor van alle meerderjarige sekswerkers onder de 21 jaar en sekswerkers die niet door de 'zelfredzaamheidstoets' komen. Er is overweldigend bewijs (zie o.a. Platt et al, 2018: '*Associations between sex work laws and sex workers' health: A systematic review and meta-analysis of quantitative and qualitative studies*') dat elke vorm van criminalisering van sekswerk, inclusief van klanten, sterke negatieve effecten heeft op de veiligheid, gezondheid en rechten van sekswerkers en hun kwetsbaarheid voor uitbuiting, dwang en geweld vergroot. Instituten als UNAIDS, WHO, UNFPA, UNDP, Human Rights Watch en Amnesty International adviseren dan ook niets voor niets decriminalisering. De eerder deze maand verschenen '*The 8 March Principles for a Human Rights-Based Approach to Criminal Law Proscribing Conduct Associated with Sex, Reproduction, Drug Use, HIV, Homelessness and Poverty*' van de International Commission Jurists (ICJ), ontwikkeld o.a. met het Office of the High Commissioner on Human Rights (OHCHR), wijzen enige vorm van criminalisering van sekswerk resoluut van de hand.

Collabortative governance

Juist omdat de seksbranche een van de arbeidssectoren is die kwetsbaar kan zijn voor uitbuiting en misstanden, is dit wetsvoorstel contraproductief. Met ruim 15 jaar ervaring als sociaal werker in het werken met sekswerkers met als taak onder andere het signaleren van (vermoedens) van uitbuiting en mensenhandel, zie ik geen enkel heil in het protocollair inregelen van bijvoorbeeld een intakegesprek danwel herhaalgesprek als effectief instrument om mogelijke uitbuiting en misstanden op te sporen. Wanneer de overheid sekswerkers werkelijk veiliger en minder kwetsbaar wil maken, werkt u dan aan een betere sociale en arbeidsrechtelijke positie en rechtsbescherming. Maakt u daarbij geen beleid over de hoofden van sekswerkers heen, maar neem hun ervaringskennis werkelijk serieus door **samen met een diversiteit aan sekswerkers beleid te maken**. Een dergelijke aanpak van de zijde van de overheid echter allereerst om investeren in de relatie en het opbouwen van vertrouwen. Ondanks ook hoopvolle ontwikkelingen (zoals de aangenomen motie in de Tweede Kamer, vergaderjaar 2020–2021, 28 638, nr. 194) komen we van een jarenlang meer en meer repressief sekswerkbeleid en het keihard in de kou laten staan van sekswerkers tijdens de corona-lockdowns. De overheid staat daardoor momenteel helaas eerder op meer dan 3-0 achterstand in het werken aan vertrouwen met de sekswerk community. Dit wetsvoorstel Wrs zou juist een stap in de verkeerde richting zijn.

Hopende dat u bovenstaande grondig zult meewegen en een andere lijn inzet, met vriendelijke groeten,

Anke van den Dries

sociaal werker, gespecialiseerd in ondersteuning van sekswerkers, en promotie-onderzoeker